

Addysg Gychwynnol i Athrawon yng Nghymru, 2017/18

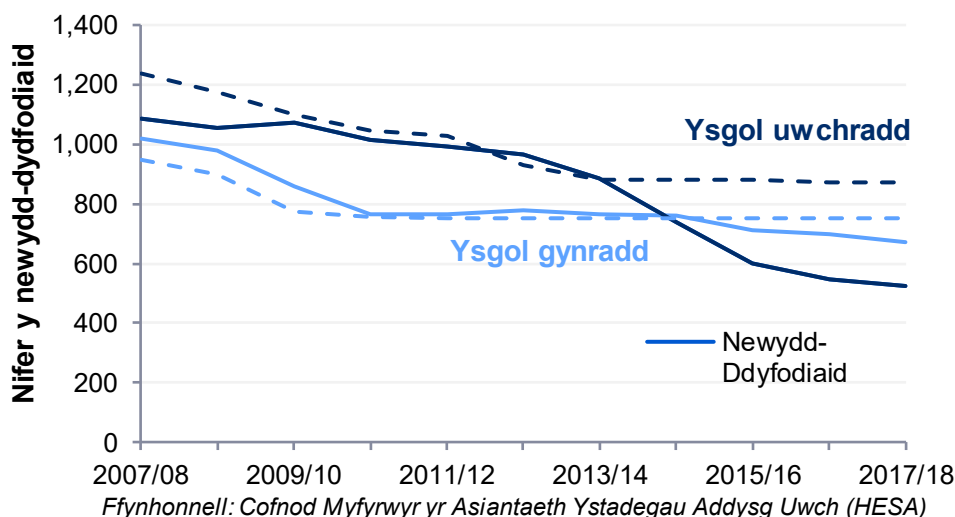
30 Mai 2019

SB 22/2019

Mae'r bwletin hwn yn rhoi gwybodaeth am fyfyrwyr sy'n hyfforddi i fod yn athrawon, gan gynnwys athrawon dan hyfforddiant mewn prifysgolion yng Nghymru a hefyd y myfyrwyr o Gymru sy'n astudio ledled y DU.

Cyrsiau Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) sy'n arwaith at Statws Athro Cymwysedig yw'r brif ffordd o ddod yn athro, ond nid dyma'r unig ffordd. Fodd bynnag, nid yw'r llwybrau eraill, fel y Rhaglen Athrawon Graddedig a Schools Direct wedi'u cynnwys yn y bwletin hwn.

Targedau derbyn a thargedau o ran newydd-ddyfodiaid ar gyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA) yng Nghymru

- Roedd nifer yr athrawon ysgol uwchradd o dan hyfforddiant a dderbyniwyd dros draean (40%) yn is na'r targed yn 2017/18. Parhaodd nifer yr athrawon ysgol gynradd o dan hyfforddiant a dderbyniwyd i fod ychydig yn is na'r targed am y drydedd flwyddyn yn olynol.
- Dechreuodd 1,200 o fyfyrwyr ar gyrsiau AGA yn 2017/18; 670 ar gyrsiau ysgol gynradd a 525 ar gyrsiau ysgol uwchradd.
- Bu gostyngiad bychan yn nifer y myfyrwyr sy'n gallu addysgu yn y Gymraeg, sydd ar ei isaf ers 2007/08.
- Gwyddoniaeth, Addysg Gorfforol a Saesneg yw'r pynciau mwyaf cyffredin i fyfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd.
- Roedd mwy na 8 o bob 10 o fyfyrwyr AGA newydd a oedd yn hyfforddi yng Nghymru yn byw yng Nghymru cyn dechrau ar eu gradd.

Ynglŷn â'r bwletin hwn

Cymerwyd y data sydd yn y bwletin hwn o Gofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA) a talgrynwyd yn unol â strategaeth yr asiantaeth (gweler yr adran ar fethodoleg).

Oni nodir yn wahanol, mae'r ffigurau'n ymwneud â blwyddyn academiaidd 2017/18.

Yn y bwletin hwn

Cyd-destun polisi	2
Myfyrwyr yng Nghymru	3
Myfyrwyr cymwysedig yng Nghymru	5
Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU	7
Myfyrwyr cymwysedig o Gymru sy'n astudio yn y DU	9
Pynciau	10
Y Gymraeg	12
Demograffeg	14
Methodoleg	18
Diffiniadau	20
Gwybodaeth allweddol am ansawdd	23
Cyhoeddiadau cysylltiedig	25

Cyd-destun polisi

Targedau

Bob blwyddyn, bydd Llywodraeth Cymru a Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC) yn pennu targedau ynglŷn â'r nifer a dderbynnir ar gyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon yng Nghymru. Mae'r targedau'n ymwneud â'r nifer sy'n hyfforddi i fod naill ai'n athrawon ysgol gynradd neu'n athrawon ysgol uwchradd a'r nifer sy'n gwneud cyrsiau ôl-raddedig neu israddedig. Arferai cyrsiau ôl-raddedig a TAR olygu yr un peth, er bod rhywfaint o fân wahaniaethau rhyngddynt. Mae rhagor o wybodaeth ar gael o dan 'Y math o radd' yn y [Diffiniadau](#).

Targedau Addysg Gychwynnol Athrawon ar gyfer cyrsiau yng Nghymru, 2017/18

	TAR	Gradd arall	Cyfanswm
Ysgol gynradd	450	300	750
Ysgol uwchradd	785	86	871
<u>Cyfanswm</u>	1,235	386	1,621

Ffynhonnell: [CCAUC](#)

Rhwng 2005/06 a 2013/14, bu Llywodraeth Cymru yn anelu at leihau nifer y bobl sy'n gwneud cyrsiau AGA er mwyn cyd-fynd yn well ag anghenion ysgolion yng Nghymru. Gwnaed hyn mewn ymateb i [Adolygiad o'r Ddarpariaeth o Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon yng Nghymru](#). Yn 2014, cafodd yr Athro John Furlong ei benodi'n Gynghorydd Cymru ar gyfer Hyfforddiant ac Addysg Gychwynnol Athrawon, gan gyhoeddi [Addysgu Athrawon Yfory](#) yn 2015. Cyhoeddwyd manylion rhaglenni AGA achrededig newydd i'w cyflwyno o fis Medi 2019 mewn [Datganiad Gweinidogol Ysgrifenedig](#).

Canolfannau Addysg Athrawon

Mae tair Canolfan Addysg Athrawon yng Nghymru, a grëwyd o bartneriaethau rhwng prifysgolion:

- Canolfan De Ddwyrain Cymru – Prifysgol Metropolitan Caerdydd a Phrifysgol De Cymru
- Canolfan De Orllewin Cymru – Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant
- Canolfan Gogledd a Chanolbarth Cymru – Prifysgol Aberystwyth a Phrifysgol Bangor.

Cynigir holl gyrsiau AGA yng Nghymru drwy'r canolfannau hyn, ac eithrio yn achos y Brifysgol Agored, sydd wedi cynnig cyrsiau AGA ar adegau.

Cymhellion

Gall myfyrwyr gael grantiau i'w cymell i hyfforddi mewn meysydd penodol. Mae gwerth y cymhellion yn amrywio, gan ddibynnu ar bwnc y cwrs a chymwysterau'r myfyriwr. Mae'r wybodaeth am y cymhellion a gynigiwyd i fyfyrwyr yn 2017/18 ar gael ar [wefan Llywodraeth Cymru](#).

Adran A: Myfyrwyr yng Nghymru

Mae'r adran hon yn ymwneud â myfyrwyr sy'n astudio cyrsiau AGA mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru. Mae'n cynnwys myfyrwyr o Gymru a oedd yn gwneud cyrsiau AGA yn y Brifysgol Agored, pan y bu i'r brifysgol honno ddarparu cyrsiau. Mae'r data'n ymwneud â myfyrwyr sy'n dechrau eu cwrs – sef myfyrwyr blwyddyn gyntaf. Mae gwybodaeth am fyfyrwyr AGA ym mhob blwyddyn o'u cyrsiau ar gael ar [StatsCymru](#).

Tabl A.1: Lefel ysgol a math gradd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn erbyn targedau

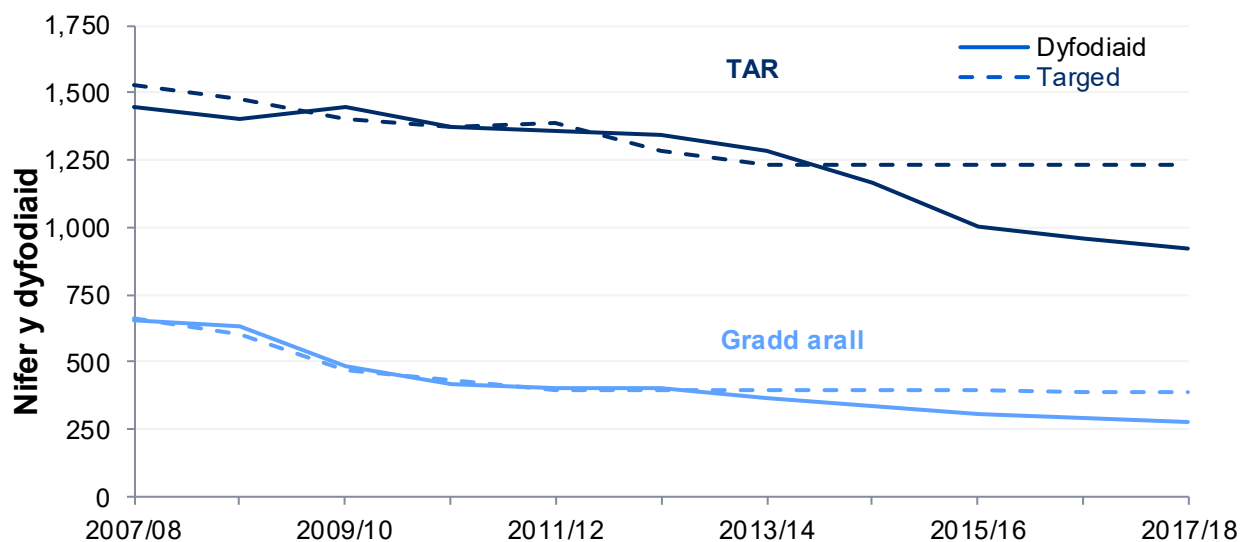
Ysgol gynradd	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
TAR	465	465	465	440	425
Gradd arall	305	300	290	270	270
Cyfanswm Ysgol gynradd	780	765	760	710	700
Targed Ysgol gynradd	750	750	750	750	750
Ysgol uwchradd	-	-	-	-	-
TAR	870	820	695	560	530
Gradd arall	95	65	45	35	20
Cyfanswm Ysgol uwchradd	965	885	740	600	545
Targed Ysgol uwchradd	930	880	880	880	871
Cyfanswm cofrestradau	1,740	1,650	1,500	1,310	1,245
Cyfanswm targedau	1,680	1,630	1,630	1,630	1,621

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Y targed ar gyfer cyrsiau cynradd oedd 750, ond dim ond 670 a gofrestrodd. Y targed ar gyfer cyrsiau uwchradd oedd 871 ond dim ond 525 a gofrestrodd.
- Mae nifer y myfyrwyr AGA ysgol uwchradd wedi bod yn gostwng yn sylweddol ers sawl blwyddyn, ond mae wedi sefydlogi yn y ddwy flynedd ddiwethaf. Roedd y nifer a gofrestrodd ar gyfer AGA ysgol uwchradd yn 2017/18 ddim ond yn 60% o'r lefel a dargedwyd.
- Roedd nifer y myfyrwyr AGA ysgol gynradd yn weddol sefydlog am 5 mlynedd, ond dechreuodd ostwng ychydig yn 2015/16.
- Roedd 525 o fyfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf ar gyrsiau lefel uwchradd, 346 (30%) yn is na'r targed.
- Roedd 670 o fyfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf ar gyrsiau lefel gynradd, 80 (11%) yn is na'r targed.
- Am bob 25 o bobl a ddechreuodd hyfforddi i fod yn athro yn 2016/17, dim ond 24 o bobl a ddechreuodd yn 2017/18.

Siart A.1: Math gradd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd y niferoedd yn y grŵp 'gradd arall' yn cyd-fynd yn agos â'r targedau rhwng 2005/06 a 2012/13, ond ers hynny maent wedi bod yn is na'r targedau, a hynny i raddau cynyddol. Mae mwyafrif y myfyrwyr AGA 'gradd arall' yn astudio ar lefel ysgol gynradd.
- Gyda 920 o newydd-ddyfodiad, roedd y niferoedd ar gyfer TAR chwarter (315) yn brin o'r targed.
- Roedd niferoedd 'Graddau eraill' ychydig dros chwarter (106) yn llai na'r targed hefyd, gyda 280.

Tabl A.2: Gwlad gartref myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru

Gwlad gartref		2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
<u>DU</u>	Cymru	1,370	1,250	1,150	1,105	1,025
	Lloegr	230	200	110	105	105
	Yr Alban	5	*	*	*	*
	Gogledd Iwerddor	10	10	15	5	5
	Cyfanswm DU	1,615	1,460	1,275	1,220	1,140
<u>Heb fod yn y DU</u>	Gwlad arall o'r UE	25	25	15	10	15
	Heb fod o'r UE	10	15	20	15	45

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

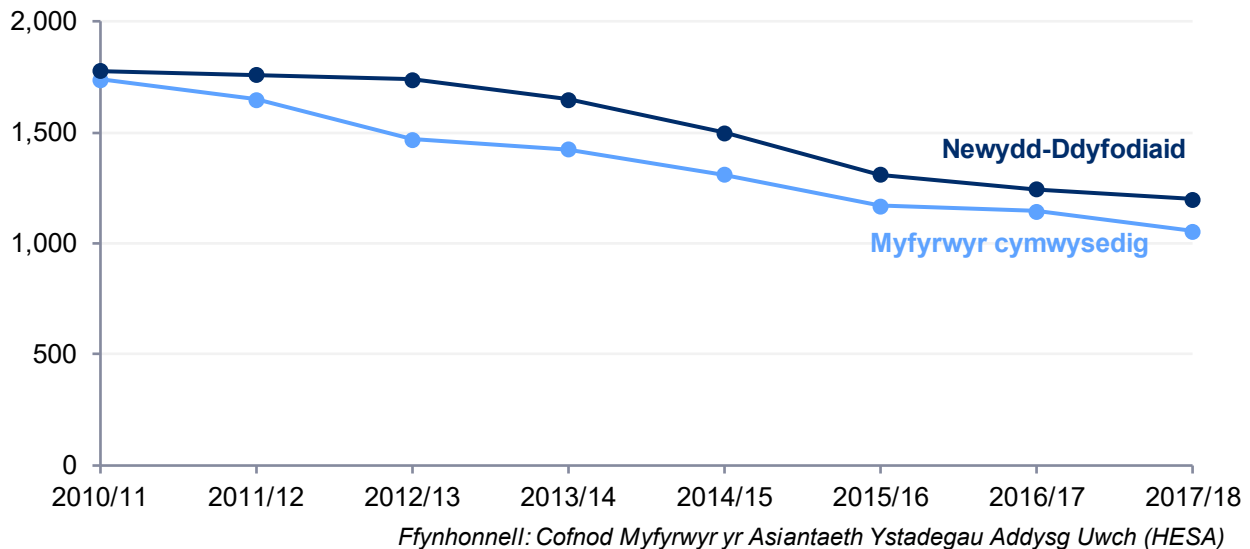
[\[Gweler y data\]](#)

- Nid yw'r gostyngiad yn nifer y myfyrwyr AGA i'w briodoli i ostyngiadau yn nifer y myfyrwyr sy'n dod o unrhyw wlad benodol yn unig. Gostyngodd nifer y myfyrwyr o Gymru 345 (25%) dros 4 mlynedd, tra bo nifer y myfyrwyr o Loegr wedi gostwng 124 (54%).
- Roedd mwy na 8 o bob deg o fyfyrwr (85%) a ddechreuodd gwrs AGA yng Nghymru yn 2017/18 yn byw yng Nghymru cyn hynny. Yn 2016/17, roedd y ffigur bron yn 9 o bob 10 (89%).

Adran B: Myfyrwyr cymwysedig yng Nghymru

Y rhai a gafodd gymhwyster gan gwrs AGA yn y flwyddyn honno yw myfyrwyr cymwysedig. Dim ond y rhai a gyflawnodd Statws Athro Cymwysedig (SAC) sydd wedi'u cynnwys.

Siart B.1: Myfyrwyr cymwysedig o gyrsiau AGA yng Nghymru o'u cymharu â myfyrwyr blwyddyn gyntaf

[Gweler y data – [Myfyrwyr cymwysedig](#), [Myfyrwyr blwyddyn gyntaf](#)]

- Mae'r tueddiadau ymysg myfyrwyr cymwysedig yn debyg i'r tueddiadau ymysg pobl sy'n dechrau cyrsiau AGA, gan fod mwyafrif y cyrsiau AGA yn para blwyddyn.
- Yn 2017/18, bu i 1,055 o bobl gymhwyso'n llwyddiannus o gwrs AGA yng Nghymru a bu i 1,200 o bobl ddechrau ar gwrs.

Tabl B.1: Lefel ysgol myfyrwyr cymwysedig o gyrsiau AGA yng Nghymru

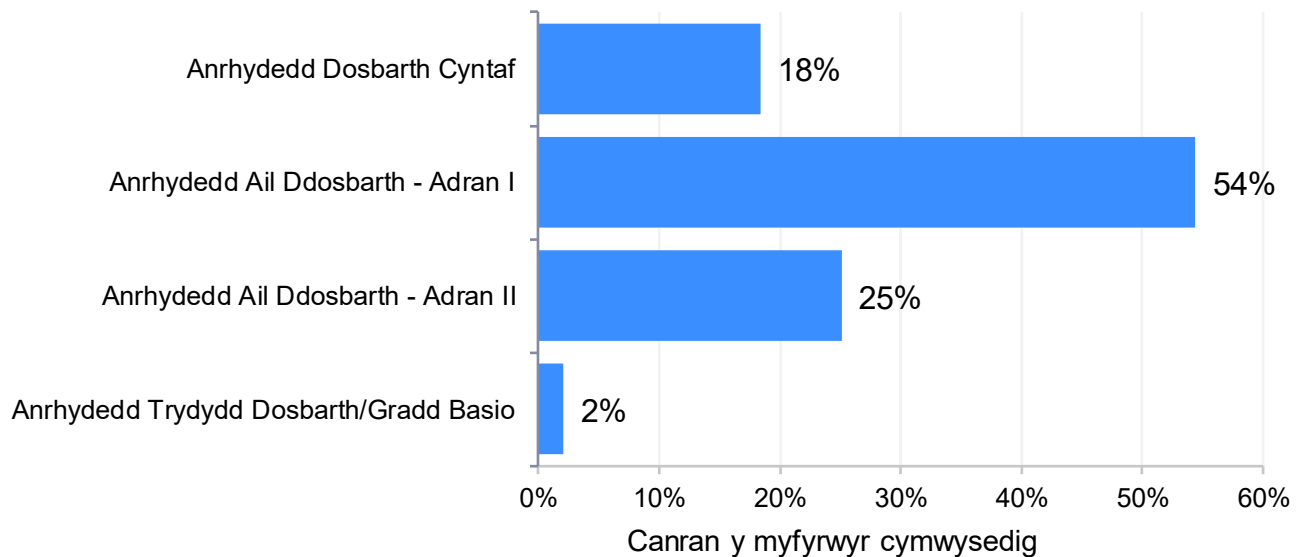
	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Ysgol gynradd	1,215	1,230	1,260	1,270	1,200
Ysgol uwchradd	1,360	1,325	1,020	975	1,575
<u>Cyfanswm</u>	<u>2,565</u>	<u>2,560</u>	<u>2,285</u>	<u>2,245</u>	<u>2,100</u>

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Gwnaeth 370 yn llai o fyfyrwyr ennill Statws Athro Cymwysedig yn 2017/18 na phedair blynedd ynghynt, mae hyn yn gwmpw o chwarter ers 2013/14.

Siart B.2: Dosbarth gradd myfyrwyr cymwysedig nad oeddent yn gwneud TAR ac a oedd ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn 2017/18

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

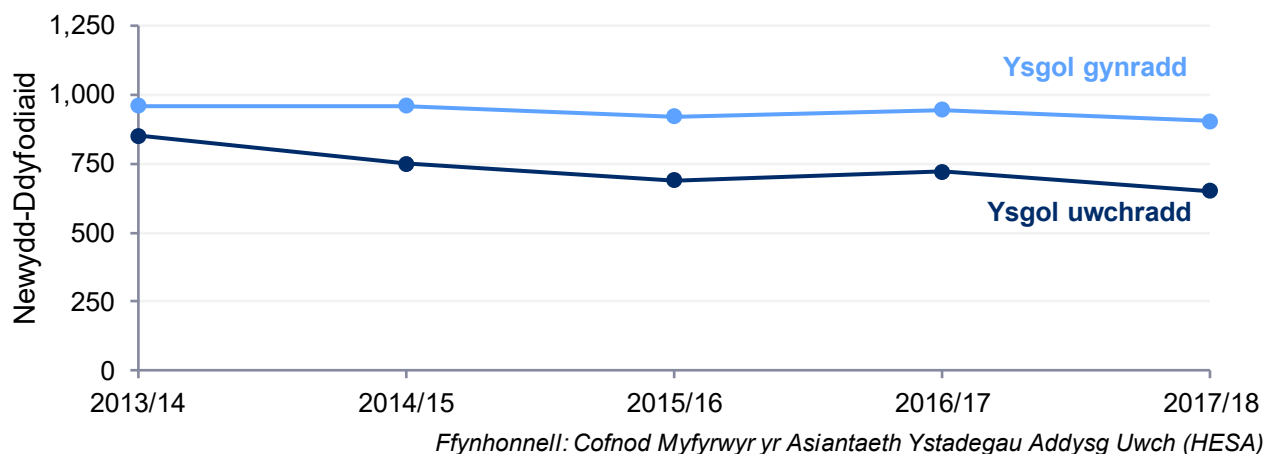
- Cafodd 18% (90) o'r myfyrwyr cymwysedig yng Nghymru Anrhydedd Dosbarth Cyntaf.
- Derbyniodd tua 7 o bob 10 o bobl a enillodd radd addysgu yng Nghymru radd Anrhydedd Ail Ddosbarth Uwch (2-1) neu uwch yn 2017/18.

Adran C: Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU

Mae'r adran hon yn ymwneud â myfyrwyr o Gymru a astudiodd gyrsiau AGA yn y DU, a hynny yng Nghymru ac mewn mannau eraill. Ystyriwyd bod rhywun yn dod o Gymru os oedd cyfeiriad ei gartref yng Nghymru **cyn** iddo ddechrau'r cwrs (gweler 'myfyrwyr o Gymru' yn yr adran ddiffiniadau).

Yn y gorffennol, bu'r diddordeb pennaf mewn myfyrwyr sy'n astudio cyrsiau AGA yng Nghymru, o ble bynnag yr oeddent yn dod. Y rheswm am hynny yw bod cyrsiau AGA yng Nghymru yn addysgu Cwricwlwm Cymru, sy'n wahanol i gwricwlwm gwledydd eraill y DU. Fodd bynnag, mae gwybodaeth am [gyrchfannau myfyrwyr AGA](#) yn awgrymu bod llawer o fyfyrwyr yn dychwelyd i'w gwledydd cartref i ddechrau addysgu. Golyga hyn, wrth gwrs, y gall myfyrwyr o Gymru sy'n hyfforddi i fod yn athrawon mewn mannau eraill yn y DU ddychwelyd i Gymru pan fyddant yn dechrau addysgu.

Siart C.1: Lefel ysgol myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yn y DU

[\[Gweler y data\]](#)

- Fel gyda myfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru, bu cwymp bychan yn nifer y myfyrwyr o Gymru a ddechreuodd ar gyrsiau yn y Deyrnas Unedig ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd.
- Mae'r tueddiad cynyddol blaenorol o fyfyrwyr o Gymru'n astudio AGA yn Lloegr ar lefel ysgol uwchradd wedi troi'n gwymp eleni, ond mae dal yn uwch na 5 mlynedd yn ôl.
- Mae'r cwymp hwn, ynghyd â niferoedd gweddol sefydlog ar lefel ysgol gynradd, yn golygu bod cyfanswm y myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio AGA yn Lloegr wedi cwympo ychydig yn 2017/18 o gymharu â'r flwyddyn ddiwethaf.

Tabl C.1: Lefel ysgol a gwlad astudio myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yn y DU

	Gwlad astudio	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
<u>Ysgol gynradd</u>	Cymru	680	665	640	630	585
	Lloegr	280	295	280	315	320
	Pob Gwlad Astudio (a)	960	960	920	945	905
<u>Ysgol uwchradd</u>	Cymru	690	585	510	470	435
	Lloegr	160	165	180	245	215
	Pob Gwlad Astudio (a)	850	750	690	720	650
<u>Cyfanswm (a)</u>		1,810	1,715	1,610	1,670	1,555

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Gostyngodd nifer y myfyrwyr AGA newydd o Gymru a oedd yn hyfforddi'n athrawon ysgol uwchradd 37% dros y 4 mlynedd ddiwethaf; fodd bynnag, cynyddodd y nifer a ddechreuodd hyfforddi yn Lloegr 34% yn yr un cyfnod.
- Roedd tua hanner nifer y myfyrwyr o Gymru yn dechrau ar gyrsiau hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yn Lloegr o gymharu â Chymru. Bedair blynedd yn ôl, roedd y gyfran yn llai na chwarter. Nid yw hyn yn awgrymu, fodd bynnag, y bydd prinder athrawon yng Nghymru yn y dyfodol. Yn ôl dadansoddiadau a wnaed, mae athrawon dan hyfforddiant yn debygol o ddychwelyd i'w rhanbarthau cartref ar ôl cwblhau eu cyrsiau hyfforddi.
- Cafwyd cynnydd dros y 5 mlynedd ddiwethaf yn nifer y myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio yn Lloegr. Astudiodd 3 o bob 10 o'r myfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf o Gymru yn Lloegr yn 2017/18, i fyny o 2 o bob 10 yn 2013/14.

Tabl C.2: Rhanbarth cartref a gwlad astudio myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yn y DU, 2016/17

Rhanbarth cartref	Gwlad astudio		Cyfanswm
	Cymru	Lloegr	
Gogledd Cymru	215	220	435
De orllewin a Chanolbarth Cymru	345	95	440
Canol De Cymru	295	125	420
De Ddwyrain Cymru	170	95	265
<u>Pob rhanbarth (a)</u>	1,025	530	1,555

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd hanner y myfyrwyr AGA newydd o Ogledd Cymru yn astudio yn Lloegr. Yn y rhanbarth â'r ganran uchaf ond un, sef y De Ddwyrain, tua 1 o bob 3 o'r myfyrwyr AGA a oedd yn astudio yn Lloegr.
- Canolbarth a De Orllewin Cymru a anfonodd y gyfran isaf o fyfyrwyr AGA newydd i Loegr, gyda llai na 1 o bob 4. Mae Canolbarth a De Orllewin Cymru yn cynnwys Powys, Ceredigion, Sir Benfro, Sir Gaerfyrddin, Abertawe a Chastell-nedd Port Talbot.

Adran D: Myfyrwyr cymwysedig o Gymru sy'n astudio yn y DU

Mae [Adran B](#) yn rhoi gwybodaeth am ddiffiniad 'myfyrwyr cymwysedig'. Mae [Adran C](#) yn cyflwyno gwybodaeth gefndir am fyfyrwyr o Gymru.

Tabl D.1: Lefel ysgol a gwlad astudio myfyrwyr cymwysedig o Gymru ar gyrsiau AGA yn y DU

	Gwlad astudio	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
<u>Ysgol gynradd</u>	Cymru	580	545	560	580	535
	Lloegr	215	300	245	255	285
	Pob Gwlad Astudio (a)	800	840	805	835	820
<u>Ysgol uwchradd</u>	Cymru	610	535	425	430	380
	Lloegr	155	150	160	200	190
	Pob Gwlad Astudio (a)	765	685	585	630	570
<u>Cyfanswm (a)</u>		1,565	1,530	1,390	1,465	1,390

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

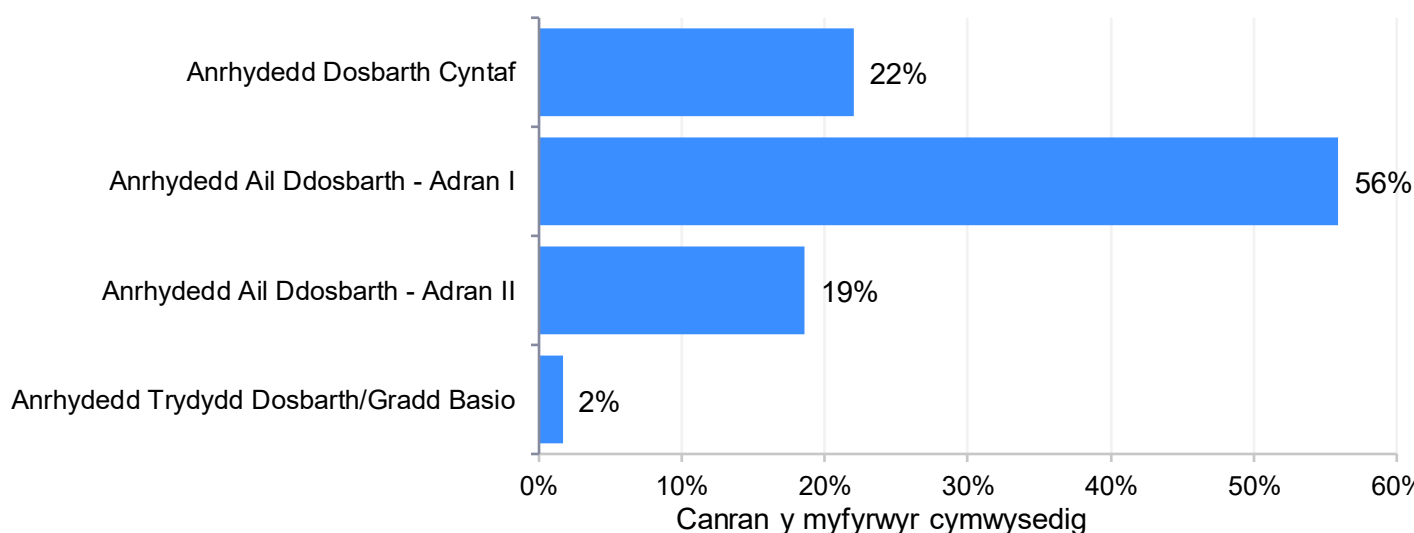
(a) Mae myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yng Ngogledd Iwerddon neu'r Alban wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

(r) Diwygiwyd y ffigurau yn y tabl hwn i ddileu nifer fach o fyfyrwyr a gofnodwyd yn anghywir wrth iddynt ennill SAC

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd cwmp yn nifer y bobl o Gymru a gafodd Statws Athro Cymwysedig yn 2017/18, yn ôl i'r un lefel â 2015/16. Y prif reswm am hyn oedd y gostyngiad yn nifer y bobl o Gymru a wnaeth gymhwyso yng Nghymru, ar lefel ysgol gynradd ac ar lefel ysgol uwchradd.

Siart D.2: Dosbarth gradd myfyrwyr cymwysedig o Gymru nad oeddent yn gwneud TAR ac a oedd ar gyrsiau AGA yn y DU yn 2017/18

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Cafodd tua chwarter y bobl o Gymru a gafodd radd addysgu radd Anrhydedd Dosbarth Cyntaf. Mae hyn yn uwch nag yn achos myfyrwyr cymwysedig ym mhrifysgolion Cymru.
- Cafodd 6 o bob 10 o fyfyrwyr cymwysedig o Gymru Anrhydedd Ail Ddosbarth Uwch (2-1) yn eu gradd addysgu.

Adran E: Pynciau

Mae myfyrwyr sy'n hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yn dewis pwnc i arbenigo ynddo.

Mae Tabl E.1 yn ymwneud â myfyrwyr a oedd yn astudio cyrsiau AGA yng Nghymru. Mae Tabl E.2 yn ymwneud â myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio cyrsiau AGA ledled y DU. Mae pynciau'n cael eu mesur ar sail Cyfwerth â Pherson Llawn (gweler yr adrad ddiffiniadau). Petai cwrs AGA myfyriwr yn canolbwyntio ar fathemateg hanner yr amser ac ar ffiseg am yr hanner arall, felly, byddai'r ffigurau'n ymddangos fel myfyrwyr 0.5 mathemateg a 0.5 ffiseg.

Yn [Adran F](#) mae golwg ar ddewisiadau pynciau pobl a oedd yn hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg, ac yn [Adran G](#) mae golwg ar y rhaniad rhwng y rhywiau mewn pynciau.

Tabl E.1: Pwnc myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yng Nghymru, 2017/18

	2017/18		
Cyfanswm Gwyddoniaeth	85		Gwyddoniaeth, Addysg Gorfforol a Saesneg oedd y pynciau mwyaf cyffredin i bobl a oedd yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yng Nghymru.
Bioleg	40		
Cemeg	20		
Ffiseg	15		
Gwyddoniaeth Gyffredinol	5		
Mathemateg	55		Er mai Gwyddoniaeth oedd y grŵp pynciau mwyaf cyffredin ar y cyfan, yn unigol roedd Ffiseg, Cemeg, a Gwyddoniaeth Gyffredinol i gyd yn yr hanner is o bynciau a oedd yn cael eu hastudio.
Saesneg	60		
Addysg Gorfforol	60		
Hanes	45		
Cymraeg	25		
Ieithoedd Modern	30		
Dylunio a Thechnoleg	40		
Daearyddiaeth	25		
Addysg Grefyddol	25		
Systemau Gwybodaeth	20		
Astudiaethau Busnes	10		Roedd bron 2 o bob 5 (38%) o'r myfyrwyr newydd a oedd yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yng Nghymru yn astudio pwnc STEM – sef Gwyddoniaeth, Mathemateg, Dylunio a Thechnoleg, neu TG.
Drama	20		
Celf	10		
Cerddoriaeth	20		
Cyfanswm Ysgol Uwchradd	525		

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

Tabl E.2: Pwnc myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gysiau AGA ysgol uwchradd yn y DU, 2017/18

	Gwlad astudio		Cyfanswm (a)	
	Cymru	Lloegr		
Cyfanswm Gwyddoniaeth	65	30	95	
Bioleg	30	10	40	
Ffiseg	15	10	25	
Cemeg	20	5	30	
Gwyddoniaeth Gyffredinol	5	*	5	
Mathemateg	50	35	85	
Saesneg	45	25	70	
Addysg Gorfforol	45	15	60	
Hanes	40	15	55	
Ieithoedd Modern	25	25	45	
Daearyddiaeth	20	25	45	
Addysg Grefyddol	20	10	30	
Cymraeg	25	*	25	
Dylunio a Thechnoleg	40	5	40	
Drama	15	*	15	
Celf	10	10	20	
Systemau Gwybodaeth	20	10	30	
Astudiaethau Busnes	10	*	10	
Cerddoriaeth	10	10	20	
Astudiaethau Cymdeithasol	*	5	5	
Cyfanswm Ysgol Uwchradd (b)	435	215	650	

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yng Ngogledd Iwerddon neu'r Alban wedi'u cynnwys yn y cyfanswmiau.

(b) Mae niferoedd bychan o fyfyrwyr ar bynciau eraill wedi'u cynnwys yn y cyfanswmiau.

[\[Gweler y data\]](#)

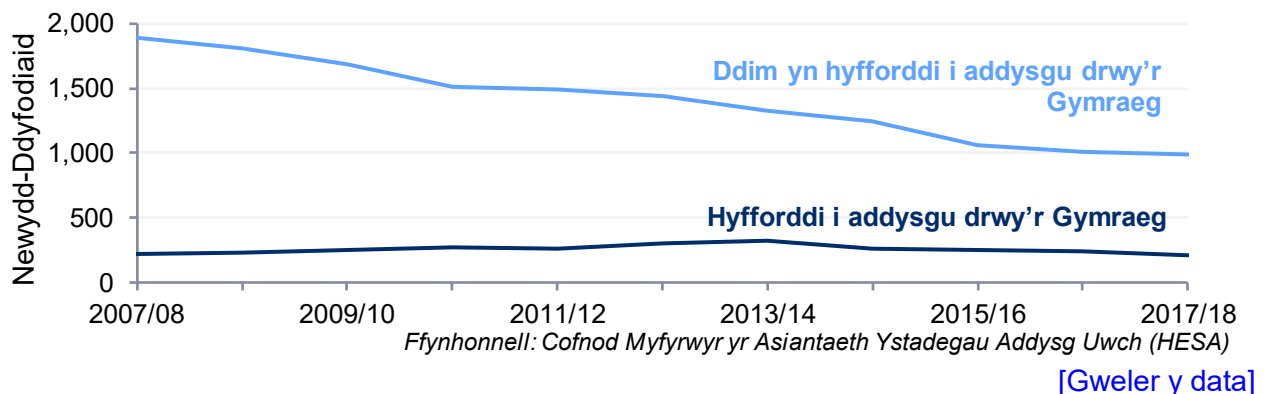
- Yn achos myfyrwyr o Gymru, Gwyddoniaeth, Mathemateg, a Saesneg oedd y pynciau mwyaf poblogaidd, yn yr un modd ag yr oeddent i fyfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru. Fodd bynnag, mae Addysg Gorfforol yn bwnc mwy poblogaidd yng Nghymru (12% o fyfyrwyr) nac ymysg myfyrwyr o Gymru (9%).
- Ymysg y myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio yn Lloegr, mae Mathemateg wedi bod gryn dipyn yn fwy cyffredin na Saesneg. Ymysg y myfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru, roedd Mathemateg a Saesneg mor gyffredin â'i gilydd.

Adran F: y Gymraeg

Mae myfyriwr yr ystyrir ei fod yn hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg naill ai'n gwneud cwrs sy'n arwain at dystysgrif ar gyfer addysg ddwyieithog, neu gwrs sydd wedi'i gynllunio i alluogi myfyrwyr i addysgu yn y Gymraeg a'r Saesneg.

Yn ymarferol, gall siaradwyr Cymraeg fynd yn eu blaen i addysgu yn y Gymraeg p'un ai a oedd eu cwrs wedi'i ddynodi'n benodol at y diben hwnnw ai peidio.

Siart F.1: Myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg

- Ni fu nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg yn gostwng yn gyson dros y 10 mlynedd diwethaf, yn wahanol i nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi i addysgu yn y Saesneg yn unig.
- Mae nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi er mwyn addysgu yn Gymraeg wedi bod yn gostwng ers 2013/14. Roedd yn 215 yn 2017/18, sef tua'r un lefel a deng mlynedd yn ôl.
- Mae nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi i addysgu yn Saesneg yn unig wedi bron haneru yn ystod yr un cyfnod o amser, ac roedd yn 990 yn 2017/18.

Tabl F.1: Myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg a lefel ysgol

	Lefel ysgol	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
<u>Gallu addysgu yn Gymraeg</u>	Ysgol gynradd	180	135	150	145	110
	Ysgol uwchradd	140	120	95	90	100
	Pob lefel	320	255	245	235	210
<u>Ddim yn gallu addysgu yn Gymraeg</u>	Pob lefel	1,330	1,245	1,065	1,010	990

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Yn 2017/18, roedd tua 1 o bob 6 o'r myfyrwyr AGA newydd yng Nghymru ar gyrsiau a oedd yn eu galluogi i addysgu yn y Gymraeg.

Tabl F.2: Pwnc myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg, 2017/18

	Ddim yn gallu addysgu yn Gymraeg	Gallu addysgu yn Gymraeg
Cyfanswm Gwyddoniaeth	75	10
Gwyddoniaeth Gyffredinol	5	*
Bioleg	35	5
Cemeg	20	5
Ffiseg	15	*
Mathemateg	50	5
Dylunio a Thechnoleg	35	10
Systemau Gwybodaeth	20	*
Celf	5	*
Astudiaethau Busnes	10	*
Drama	15	*
Saesneg	55	5
Daearyddiaeth	20	5
Hanes	40	5
Ieithoedd Modern	15	15
Cerddoriaeth	15	5
Addysg Gorfforol	50	10
Addysg Grefyddol	20	*
Cymraeg	*	25
Cyfanswm Ysgol Uwchradd	425	100

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd pob myfyriwr a oedd yn hyfforddi i addysgu Cymraeg fel pwnc hefyd ar gwrs a oedd yn ei alluogi i addysgu'n ddwyieithog.
- Roedd chwarter o'r myfyrwyr newydd a oedd yn hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg wedi dewis pwnc STEM – sef cyfran is na chyfran y rhai a oedd yn hyfforddi i addysgu yn y Saesneg yn unig (41%). Gwyddoniaeth, Mathemateg, Dylunio a Thechnoleg, a TG yw'r pynciau STEM.

Tabl F.3: Nifer y myfyrwyr sy'n cofnodi eu gallu i siarad Cymraeg sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg, 2017/18

	Siaradwr Cymraeg rhugl	Ddim yn siaradwr Cymraeg rhugl	Pob Myfyrwr
Hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg	190	20	210
Ddim yn hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg	115	860	990
Pob Myfyrwr	305	880	1,200

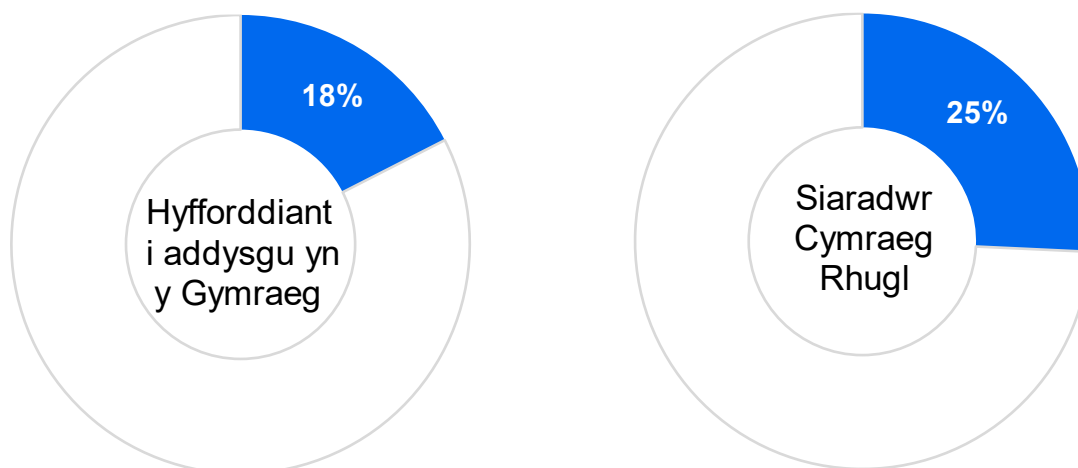
Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

a) 'Ddim yn siaradwr Cymraeg rhugl' yn cynnwys myfyrwyr sy'n siarad Cymraeg ond nad ydynt yn ystyried eu hunain yn rhugl. Mae'r rhai sydd â gallu Cymraeg anhysbys wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

[\[Gweler y data\]](#)

- O'r rhai a oedd yn siarad Cymraeg yn rhugl, dechreuodd y mwyafrif (62%) gyrsiau hyfforddi i addysgu yn Gymraeg. Fodd bynnag, roedd dros draean (38%) o'r rheiny oedd yn rhugl yn Gymraeg *ddim* yn hyfforddi i addysgu yn Gymraeg

Siart F.2: Cyfran o newydd-ddyfodiaid yng Nghymru sy'n siaradwyr Cymraeg rhugl neu hyfforddiant i addysgu yn y Gymraeg, 2017/18

[\[Gweler y data\]](#)

- O'r myfyrwyr a gychwynnodd gyrsiau AGA yng Nghymru yn 2017/18, mae tua 1 o bob 6 myfyriwr ar gyrsiau sy'n eu hyfforddi i addysgu yn Gymraeg tra bod chwarter o fyfyrwyr yn cofnodi eu bod yn rhugl yn y Gymraeg.

Tabl F.4: Nifer y myfyrwyr sy'n cofnodi eu gallu i siarad Cymraeg, a'u gallu i addysgu yn y Gymraeg, sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl lefel ysgol, 2017/18

	Lefel Ysgol	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
<u>Hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg</u>	Ysgol Gynradd	360	270	300	290	220
	Ysgol Uwchradd	280	240	190	180	200
	Pob Lefel Ysgol	640	510	490	470	425
<u>Siaradwr Cymraeg rhugl</u>	Ysgol Gynradd	450	375	395	440	390
	Ysgol Uwchradd	320	330	265	260	225
	Pob Lefel Ysgol	760	700	665	700	610

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

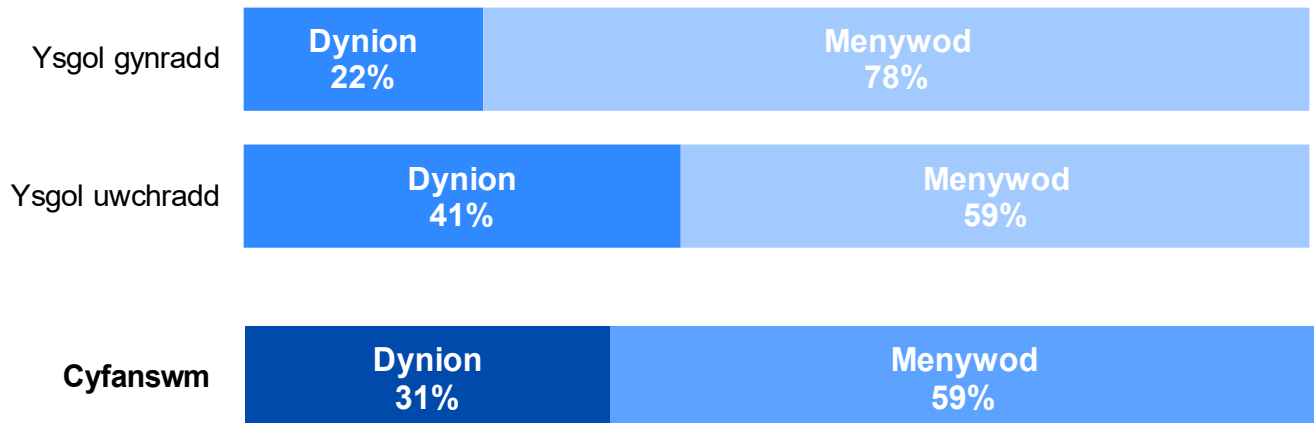
- Mae nifer y myfyrwyr sy'n dechrau hyfforddiant i addysgu yn Gymraeg draean yn is nag yn 2013/14. Mae'r rhan fwyaf o'r gostyngiad hwn wedi bod ar lefel yr ysgol gynradd.
- Mae nifer y myfyrwyr a ddywedodd eu bod yn gallu siarad Cymraeg yn rhugl hefyd wedi gostwng un rhan o bump ers 2013/14. Mae'r rhan fwyaf o'r gostyngiad hwn wedi bod ar lefel ysgol uwchradd, er bod y niferoedd ar lefel gynradd hefyd wedi gostwng ychydig.

Adran G: Demograffeg

Mae'r holl ddata ynglŷn â demograffeg a ddangosir yma yn ymwneud â myfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru, ond mae data demograffig ynglŷn â myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio yn y DU ar gael ar [StatsCymru](#).

Rhywedd

Siart G.1: Cyfran y myfyrwyr gwrywaidd a benywaidd sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl lefel ysgol, 2017/18

Source: HESA Student Record

[\[Gweler y data\]](#)

Tabl G.1: Rhywedd a lefel ysgol myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru, 2017/18

	Dynion	Menywod	Pobl
Ysgol gynradd	150	520	670
Ysgol uwchradd	215	310	525
<u>Cyfanswm</u>	365	830	1,200

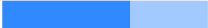
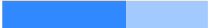
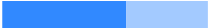
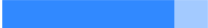
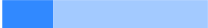
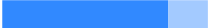
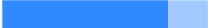
Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae cyfanswm y personau'n cynnwys y rheini o ryw amhenodol ac yn anhysbys, ac mae'n cynnwys y rheini a gategoreiddiwyd fel 'Arall'

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd mwy na theirgwaith mwy o fenywod ag o ddynion yn dechrau hyfforddi i fod yn athrawon cynradd yn 2017/18, a dwywaith mwy o fenywod na dynion ar y cyfan.
- Roedd mwyafrif y dynion (54%) yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd, lle roedd mwyafrif y menywod (63%) yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol gynradd.

Tabl G.2: Pwnc a rhywedd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yng Nghymru, 2017/18

	<u>Menywod</u>		<u>Dynion</u>
Cyfanswm Gwyddoniaeth	45		40
Gwyddoniaeth Gyffredinol	-		5
Bioleg	25		15
Cemeg	15		10
Ffiseg	5		10
Mathemateg	30		25
Dylunio a Thechnoleg	30		10
Systemau Gwybodaeth	10		10
Celf	10		*
Astudiaethau Busnes	5		5
Drama	15		5
Saesneg	45		15
Daearyddiaeth	15		10
Hanes	15		30
Ieithoedd Modern	25		5
Cerddoriaeth	5		15
Addysg Gorfforol	20		40
Addysg Grefyddol	20		5
Cymraeg	20		5
<u>Cyfanswm Ysgol Uwchradd</u>	310		215

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

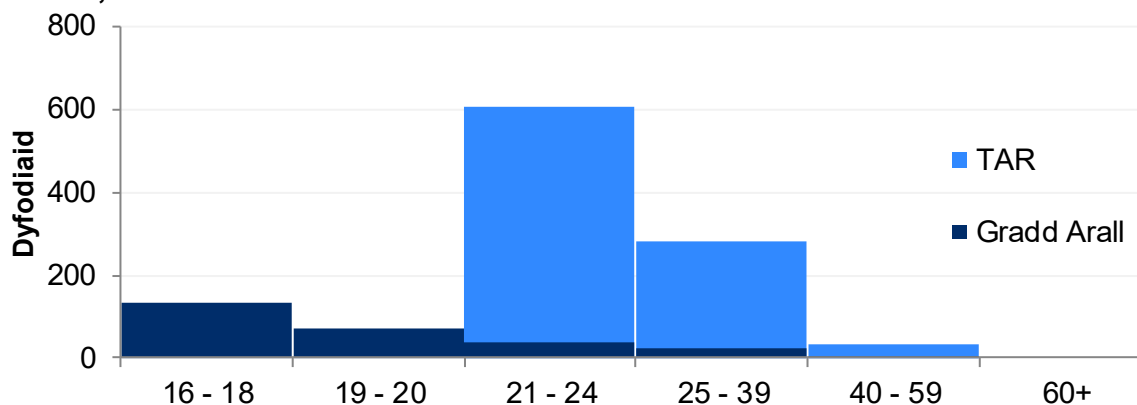
(a) Mae cyfanswm y personau'n cynnwys y rheini o ryw amhenodol ac yn anhysbys, ac mae'n cynnwys y rheini a gategoreiddiwyd fel 'Arall'

[\[Gweler y data\]](#)

- Dim ond ym mhynciau Ffiseg, Gwyddoniaeth Gyffredinol, Hanes, Cerddoriaeth ac Addysg Gorfforol y dechreuodd mwy o ddynion na menywod ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yn 2017/18.
- Cafwyd mwy o fyfyrwyr STEM benywaidd na gwrywaidd – gyda 115 o fenywod a 85 o ddynion yn 2017/18 (Gwyddoniaeth, Mathemateg, Dylunio a Thechnoleg, a TG yw'r pynciau STEM).

Oedran

Siart G.3: Oedran myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl y math o radd, 2017/18

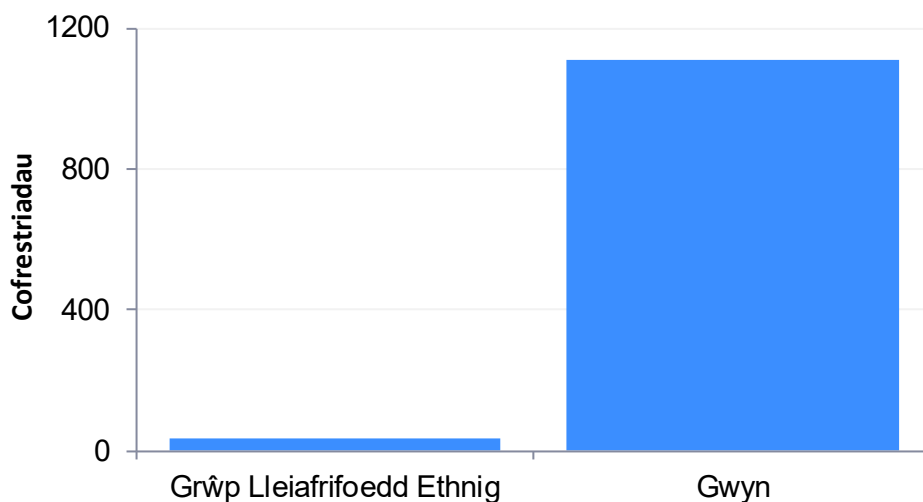

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd y myfyrwyr a oedd yn hyfforddi i fod yn athrawon ar gyrsiau TAR yn hŷn ar gyfartaledd na'r myfyrwyr ar gyrsiau eraill.
- Roedd dwy ran o dair o'r myfyrwyr TAR blwyddyn gyntaf yng Nghymru rhwng 21 a 24 oed.

Ethnigrwydd

Siart G.4: Ethnigrwydd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru, 2017/18

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Dechreuodd llai na 40 o bobl nad ydynt yn wyn hyfforddi i fod yn athro yng Nghymru yn 2017/18. Am ail flwyddyn, dyma'r lefel isaf y degawd hwn.
- Roedd 3% o'r myfyrwyr AGA newydd yng Nghymru yn unigolion nad ydynt yn wyn yn 2017/18. Yn ôl y cyfrifiad, roedd 4% o boblogaeth Cymru yn 2011 yn unigolion [nad ydynt yn wyn](#)¹.

¹ [2011 Census: Key Statistics for Wales, March 2011](#)

Anabledd

Tabl G.5: Anabledd ymysg myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru, 2017/18

	2017/18
<u>Anabledd hysbys</u>	
Anhawster dysgu penodol e.e. dyslecsia	50
Dall/rhannol ddall	*
Byddar/nam ar y clyw	5
Nam corfforol / problemau symudedd	5
Cyflwr iechyd meddwl e.e. iselder	20
Nam cymdeithasol / cyfathrebu e.e. anhwylder sbectrwm awtistig	5
Salwch / cyflwr iechyd hirdymor e.e. diabetes, cancer	20
Anableddau lluosog	10
Anabledd arall nad yw wedi ei restru	15
<u>Cyfanswm yr anableddau hysbys</u>	125
<u>Dim anabledd hysbys</u>	1,075

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Caiff anableddau eu hunangofnodi ac felly mae'n bosibl nad yw'n cynnwys pawb sydd ag anabledd penodol.

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd 10% o'r myfyrwyr AGA newydd â rhyw fath o anabledd hysbys.
- Roedd 40% o'r myfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf a oedd ag anabledd hysbys yng nghategori "Anhawster Dysgu Penodol" – mae dyslecsia'n gyflwr sydd yn y categori hwn.

Methodoleg

Nodiadau pwysig ynghylch sut y cyfrifwyd yr ystadegau. Mae gwybodaeth fwy manwl am y termau a ddefnyddir yn y bwletin hwn ar gael yn yr adran [Ddiffiniadau](#).

Ffynhonnell y data

Daw mwyafrif y data yn y bwletin hwn o Gofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA).

Mae crynodeb o'r broses o gasglu data Myfyrwyr ar gyfer 2016/17, sy'n cwmpasu amserlenni, dilysu a rheolau busnes a phrosesau gwirio ar gael ar [wefan HESA](#).

Cwmpas

Mae'r bwletin hwn yn darparu gwybodaeth am gyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA) sy'n arwain at Statws Athro Cymwysedig (SAC) a ddarperir drwy sefydliadau addysg uwch.

Mae'r ystadegau'n cwmpasu'r myfyrwyr sy'n rhan o boblogaeth gofrestru safonol Addysg Uwch HESA, neu ei phoblogaeth cymwysterau a enillwyd mewn Addysg Uwch, yn unig. Mae rhagor o wybodaeth am y poblogaethau hyn ar gael yn y [diffiniadau o fyfyrwyr ar wefan HESA](#).

Mae llwybrau eraill ar sail cyflogaeth i ennill SAC, ond nid yw'r rhain wedi'u cwmpasu gan y bwletin hwn.

Myfyrwyr

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at 'gofrestriadau myfyrwyr'. Cyfrif yw hwn o bob cofrestriad ar gyfer cwrs AGA. Mewn achosion prin pan oedd myfyriwr wedi cofrestru ar ddau wahanol gwrs AGA yn yr un flwyddyn, byddai'r myfyriwr hwnnw'n cael ei gyfrif ddwywaith.

Mae dadansoddiad blaenorol wedi dangos bod cofrestriadau amser llawn mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru lai nag 1 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr amser llawn; a bod cofrestriadau rhan-amser lai na 2 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr rhan-amser.

Newydd-ddyfodiaid/myfyrwyr sy'n dechrau gyrsiau AGA

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr sy'n dechrau gyrsiau AGA' neu 'newydd-ddyfodiaid' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at gofrestriadau myfyrwyr ar flwyddyn gyntaf cwrs ITE.

Myfyrwyr cymwysedig

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr cymwysedig' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at 'y cymwysterau a enillwyd'. Mewn achosion prin pan gafodd myfyriwr ddau wahanol gymhwyster AGA yn yr un flwyddyn, byddai'r myfyriwr hwnnw'n cael ei gyfrif ddwywaith.

Pynciau

Mae pynciau'n cael eu mesur ar sail Cyfwerth â Pherson Llawn. Petai cwrs AGA myfyriwr yn canolbwyntio ar fathemateg hanner yr amser ac ar ffiseg am yr hanner arall, felly, byddai'r ffigurau'n ymddangos fel myfyrwyr 0.5 mathemateg a 0.5 ffiseg.

Newidiadau i'r fethodoleg

Ers blwyddyn academiaidd 2013/14, bu newidiadau sylweddol i'r dull o adnabod myfyrwyr AGA. Bydd y newidiadau'n arwain at niferoedd mwy cyson.

Ers 2013/14, mae cyrsiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon wedi'u hadnabod â nod 'Cwrs Hyfforddi Athrawon' [*Teacher Training Course*] yn nata HESA. Nodir yn benodol fod y cyrsiau sydd wedi'u cynnwys yn arwain at SAC, yn ddarpariaeth hyblyg a ariennir gan y Coleg Cenedlaethol ar gyfer Addysgu ac Arweinyddiaeth (NCTL) (HCA), neu'n Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar. Nid yw cyrsiau sy'n arwain at Gymhwyster Athro Addysg Bellach neu Gymhwyster Addysgu Nyrsio a Bydwreigiaeth, ond nid SAC, wedi'u cynnwys.

Ers 2013/14, mae myfyrwyr y Brifysgol Agored sy'n hanu o Gymru wedi'u hadnabod â nod Rhanbarth y Domisil [*Region of Domicile*] yn nata HESA. Cyn hynny, roeddent yn cael eu hadnabod â'u nod campws Prifysgol Agored.

Y strategaeth ynglŷn â thalgrynnu

Mae'r dull o gyflwyno ffigurau yn y Bwletin Ystadegol hwn yn dilyn egwyddorion strategaeth dalgrynnu HESA. Bwriedir i'r strategaeth atal achosion o ddatgelu gwybodaeth bersonol am unrhyw unigolyn. Yn y strategaeth hon, caiff pob rhif ei dalgrynnu i'r 5 agosaf. Dyma grynodedb o'r strategaeth:

- Mae 0, 1, 2 yn cael eu talgrynnu i 0 a'u cynrychioli â '*'.
• Mae pob rhif arall yn cael ei dalgrynnu i'r lluosrif o 5 agosaf.

Mae cyfansymiau hefyd yn destun y fethodoleg dalgrynnu hon; o ganlyniad, efallai na fydd cyfanswm y rhifau ym mhob rhes neu golofn yn cyfateb yn union i'r cyfanswm a ddangosir. Mae'r canrannau wedi'u cyfrifo gan ddefnyddio niferoedd crai manwl. Caiff canrannau llai na 0.5 y cant eu cynrychioli â '-'.

Diffiniadau

Y gallu i addysgu yn y Gymraeg / hyfforddi i addysgu yn Gymraeg

Ystyrir bod myfyrwyr yn rhai 'hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg' os ydynt yn cymryd rhan mewn cwrs sydd naill ai'n arwain at dystysgrif ffurfiol o addysg ddwyieithog, neu nad yw'n arwain at dystysgrif, ond sydd wedi'i gynllunio i alluogi myfyrwyr i addysgu yn y Gymraeg.

Oedran

Oedran ar 31 Awst yn y cyfnod adrodd. Er enghraifft, yn ystod cyfnod adrodd 1 Awst 2018 hyd 31 Gorffennaf 2019, bydd yr oedran del y mae ar 31 Awst 2018.

Gwlad astudio

Mae'r wlad astudio wedi'i seilio ar gyfeiriad canolfan weinyddol y Sefydliad Addysg Uwch yr aethpwyd iddo. Lloegr fyddai'r wlad astudio i ddysgwyr o bell a oedd yn gwneud cwrs mewn prifysgol yn Lloegr.

Dosbarth gradd

Y cymhwyster a gafwyd ar ddiwedd cwrs AGA. Nid yw dosbarthiadau gradd yn berthnasol i'r Dystysgrif Addysg i Raddedigion (TAR).

Y math o radd

Mae TAR yn cynnwys Tystysgrif Addysg i Raddedigion, Tystysgrif Addysg Broffesiynol i Raddedigion, a'r Diploma Proffesiynol mewn Addysg. Cymhwyster lefel gradd Meistr yw'r Dystysgrif Addysg i Raddedigion, ond **nid** yw'r Dystysgrif Addysg Broffesiynol i Raddedigion yn gymhwyster lefel gradd Meistr. Mewn rhai achosion, gallai myfyriwr ddechrau astudio cwrs ôl-raddedig, ond gadael â chymhwyster israddedig.

Mae mwyafrif y cyrsiau 'Gradd Arall' ar lefel gradd Baglor, gan gynnwys elfen addysgu sy'n arwain at Statws Athro Cymwysedig.

Anabledd

Ers 2010/11, bu HESA yn gosod anableddau mewn categorïau gan ddefnyddio fersiwn o'r ffrâm codio a luniwyd gan y Comisiwn Hawliau Anabledd. Mae wedi'i seilio ar hunanasesiad myfyriwr, ac nid oes rhaid i fyfyrwyr roi gwybod am anabledd. Yn achos myfyrwyr sy'n parhau, pan nad oedd y wybodaeth yn hysbys eisoes, gall sefydliadau nodi na cheisiwyd gwybodaeth am anabledd myfyriwr. O ganlyniad, efallai nad yw'r ffigurau ynglŷn ag anabledd yn cwmpasu pob myfyriwr sydd ag anabledd.

Ethnigrwydd

Mae ethnigrwydd wedi'i seilio ar hunanasesiad myfyriwr.

Myfyrwyr blwyddyn gyntaf

Myfyriwr a ddechreuodd ei gwrs y flwyddyn honno.

Rhywedd

Mae rhyweddau eraill wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

Gwlad gartref

Mae 'gwlad gartref' yn cyfeirio at gyfeiriad parhaol (domisil) myfyriwr **cyn** dechrau'r cwrs. Mae myfyrwyr o Ynysoedd y Sianel ac Ynys Manaw wedi'u cynnwys yn "DU, anhysbys", er mwyn cydfynd ag ystadegau Addysg Uwch eraill.

Rhanbarth cartref

Mae 'rhanbarth cartref' yn cyfeirio at gyfeiriad parhaol (domisil) myfyriwr **cyn** dechrau'r cwrs. Mae'r rhanbarthau wedi'u seilio ar y pedwar Consortiwm Rhanbarthol ym maes addysg, sef:

- Y Gogledd – GwE – Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Wrecsam
- Y Canolbarth a'r De Orllewin – ERW – Powys, Ceredigion, Sir Benfro, Sir Gaerfyrddin, Abertawe, Castell-nedd Port Talbot
- Canolbarth y De – Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De – Pen-y-bont ar Ogwr, Bro Morgannwg, Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Merthyr Tudful
- Y De Ddwyrain – Gwasanaeth Cyflawni Addysg De Ddwyrain Cymru – Caerffili, Blaenau Gwent, Torfaen, Sir Fynwy, Casnewydd

Mae rhagor o wybodaeth am y Consortia Rhanbarthol ar gael ar [wefan Llywodraethwyr Cymru](#).

Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA)

Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (HCA) neu Hyfforddiant ac Addysg Gychwynnol Athrawon (HAGA) oedd hen enwau Addysg Gychwynnol i Athrawon. Mae'n cwmpasu pob llwybr y bydd rhywun yn ei ddilyn i ddod yn athro – gan ennill Statws Athro Cymwysedig. Mae'r bwletin hwn yn cwmpasu pobl sy'n dod yn athrawon drwy gyrsiau Addysg Uwch ffurfiol.

Statws Athro Cymwysedig (SAC)

Rhaid bod â Statws Athro Cymwysedig er mwyn addysgu mewn ysgol yng Nghymru. Mae SAC yng Nghymru yn wahanol i SAC yn Lloegr neu gofrestr y Cyngor Addysgu Cyffredinol yng Ngogledd Iwerddon a'r Alban.

Myfyrwyr cymwysedig

Mae 'myfyrwyr cymwysedig' yn cyfeirio at gyfanswm y cymwysterau yn y bwletin hwn drwyddo draw. Mae rhagor o wybodaeth am y gwahaniaeth rhwng 'myfyrwyr cymwysedig' a 'chymwysterau' ar gael yn yr adran [fethodoleg](#).

Lefel ysgol

Mae 'lefel ysgol' yn nodi a yw'r cwrs yn canolbwyntio ar hyfforddi athrawon ysgol gynradd neu uwchradd. Yn aml, gelwir hyn yn 'gyfnod ysgol'. Pan fydd athro wedi cymhwyso, efallai y bydd yn addysgu ystod oeddrannau wahanol i'r un y bu'n hyfforddi ar ei chyfer i gychwyn.

Mae rhai cyrsiau'n cwmpasu ystod oedran ehangach; yn yr achosion hynny, maent wedi'u categorioedd yn ôl yr oedran hynaf y maent yn ei gwmpasu. Mae athrawon Blynnyddoedd Cynnar wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau, ond nid yn 'Cynradd' neu 'Uwchradd'.

Myfyrwyr

Mae 'Myfyrwyr' yn cyfeirio at gofrestriadau myfyrwyr yn y bwletin hwn drwyddo draw. Mae rhagor o wybodaeth am y gwahaniaeth rhwng 'myfyrwyr' a 'chofrestriadau myfyrwyr' ar gael yn yr adran [fethodoleg](#).

Myfyrwyr yng Nghymru

Ystyr 'Myfyrwyr yng Nghymru' yw'r rhai sy'n hyfforddi mewn Sefydliad Addysg Uwch yng Nghymru a phobl sy'n byw yng Nghymru ac sy'n hyfforddi yn y Brifysgol Agored (pan fo hynny'n bosibl).

Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU

Ystyr 'Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU' yw'r rhai yr oedd eu cyfeiriad parhaol (domisil) yng Nghymru cyn y cwrs ac sydd bellach yn dysgu mewn Sefydliad Addysg Uwch yn y DU, naill ai yng Nghymru neu yn rhywle arall. Bydd llawer o'r 'Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU' hefyd yn 'Fyfyrwyr yng Nghymru'.

Pwnc

Gall myfyrwyr ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd arbenigo mewn pwnc. Mae'r pynciau hyn wedi'u grwpio i'r categorïau a ddarperir.

Blwyddyn

Blynnyddoedd academiaidd yw'r blynnyddoedd y cyfeirir atynt, o 1 Awst i 31 Gorffennaf.

Gwybodaeth allweddol am ansawdd

Mae'r adran hon yn darparu crynodeb o wybodaeth am yr allbwn hwn yn ôl pum dimensiwn o ansawdd, sef: Perthnasedd, Cywirdeb, Amseroldeb a Phrydlondeb, Hygyrchedd ac Eglurder, a Chymaroldeb. Mae HESA (sef ffynhonnell y data) yn cyhoeddi Ystadegau Gwladol ei hun ac mae'n rhoi manylion am ansawdd ei data [ar ei gwefan](#).

Perthnasedd

Defnyddir yr ystadegau yn y bwletin hwn y tu mewn i Lywodraeth Cymru a'r tu allan iddi er mwyn monitro tueddiadau mewn darpariaeth AGA yn Sefydliadau Addysg Uwch Cymru ac i fonitro darpariaeth ledled y DU ar gyfer myfyrwyr sy'n hanu o Gymru. Dyma rai o'r prif ddefnyddwyr:

- Gweinidogion a Gwasanaeth Ymchwil yr Aelodau yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru;
- Swyddogion yn Llywodraeth Cymru;
- Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC);
- Sefydliadau Addysg Uwch a chyrff cynrychiadol;
- Myfyrwyr, ymchwilwyr ac academyddion;
- Dinasyddion unigol, cwmnïau preifat, a'r cyfryngau;

Defnyddir yr ystadegau hyn mewn amrywiaeth o ffyrdd. Dyma rai enghreifftiau o'r rhain:

- Cyngor i Weinidogion;
- Llywio'r broses o wneud penderfyniadau ar bolisiâu addysg yng Nghymru;
- Helpu i fodlu'r cyflenwad a'r galw yn y dyfodol o ran athrawon a llywio targedau derbyn AGA.
- Rhagweld gwariant yn y dyfodol o ran cynlluniau cymorth i fyfyrwyr sy'n hanu o Gymru;

Cywirdeb

Mae'r Cofnod Myfyrwyr yn cynnwys gwybodaeth am gofrestriadau unigol, a fydd yn fwy na nifer y myfyrwyr oherwydd gall myfyriwr gofrestru ar fwy nag un rhaglen astudio. Mae dadansoddiad blaenorol wedi dangos bod cofrestriadau amser llawn mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru lai nag 1 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr amser llawn; a bod cofrestriadau rhan-amser lai na 2 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr rhan-amser.

Nid yw myfyrwyr ôl-ddoethurol wedi'u cynnwys yng Nghofnod Myfyrwyr HESA.

Cyfrifiad blynyddol o fyfyrwyr yw'r Cofnod Myfyrwyr. Cafodd y camau a gymerwyd gan HESA i sicrhau ansawdd data eu hamlinellu yn yr adran fethodoleg.

Amseroldeb a Phrydlondeb

Casglodd HESA ddata cofrestru myfyrwyr ar gyfer blwyddyn academiaidd 2015/16 rhwng mis Awst a mis Hydref 2016. Bu gwybodaeth AGA o'r cofnod myfyrwyr ar gael ers mis Ionawr 2017. Mae adeg cyhoeddi'r bwletin hwn wedi'i symud o fis Medi i fis Mehefin er mwyn adlewyrchu'r galw am y wybodaeth. Mae ymarferoldeb cyhoeddi'r bwletin ym mis Mai yn 2018 yn cael ei archwilio ar hyn o bryd.

Hygyrchedd ac eglurder

Rhoddir gwybod am y bwletin ystadegol hwn o flaen llaw ac yna caiff ei gyhoeddi ar adran Ystadegau gwefan Llywodraeth Cymru. Mae'n cael ei ategu gan dablau fwy manwl ar StatsCymru, sef gwasanaeth am ddim sy'n galluogi ymwelwyr i weld, trin, creu a lawrlwytho data.

Cymaroldeb a chydlyniaeth

Nid oes unrhyw ffigurau wedi'u cyhoeddi ar gyfer blwyddyn academiaidd 2014/15 ar gyfer gwledydd eraill y DU y gellir eu cymharu'n uniongyrchol â ffigurau yn y bwletin hwn.

Mae HESA yn cyhoeddi adroddiad sy'n defnyddio dull gwahanol i'r bwletin hwn, ond sy'n peri bod modd cymharu hyfforddiant athrawon mewn addysg uwch yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon yn uniongyrchol. Ceir hefyd gyhoeddiadau sy'n cwmpasu AGA o bob un o wledydd y DU mewn cysylltiad â'u polisïau a'u targedau eu hunain (gweler Cyhoeddiadau cysylltiedig, isod).

Cyhoeddiadau cysylltiedig

[Ystadegau Addysg Uwch ar gyfer y DU \(HESA\)](#)

Cyfes o dablau sy'n edrych yn eang ar niferoedd myfyrwyr yn sefydliadau'r DU, gan gynnwys un tabl sy'n cymharu cymwysterau a chofrestriadau AGA ar draws pob un o bedair gwlad y DU.

[Ceisiadau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon ar Ddiwedd Cylch 2016 \(UCAS\)](#)

Dau adroddiad sy'n archwilio ystadegau ynglŷn ag ymgeiswyr a cheisiadau ar gyfer cyrsiau AGA yng Nghymru a Lloegr

[Myfyrwyr mewn Sefydliadau Addysg Uwch \(Llywodraeth Cymru/HESA\)](#)

Adroddiad blynyddol sy'n rhoi manylion ynghylch cofrestriadau a chymwysterau myfyrwyr.

[Cyrchfannau Ymadawyr Addysg Uwch yn y DU \(Llywodraeth Cymru/HESA\)](#)

Adroddiad blynyddol sy'n cyflwyno data yn ôl gweithgaredd a lleoliad ynghylch ymadawyr addysg uwch â gradd.

[Ystadegau am y Gweithlu Addysg \(Cyngor y Gweithlu Addysg\)](#)

Ystadegau ynglŷn â phobl sydd wedi'u cofrestru i addysgu mewn ysgolion/sefydliadau addysg bellach yng Nghymru.

[Ystadegau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon \(CCAUC\)](#)

Ystadegau cryno gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru ynghylch niferoedd, nodweddion, a chymwysterau myfyrwyr AGA.

[Cyfrifiad Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon \(Adran Addysg Llywodraeth y DU\)](#)

Adroddiad sy'n darparu gwybodaeth dros dro ynghylch ffigurau recriwtio HCA yn Lloegr, gan gynnwys cymariaethau rhwng derbyniadau cynnar i gyrsiau HCA a thargedau hyfforddiant athrawon yn Lloegr.

[Proffiliau perfformiad hyfforddiant cychwynnol athrawon ar gyfer y flwyddyn academiaidd \(Adran Addysg Llywodraeth y DU\)](#)

Mae'r Datganiad Ystadegol Cyntaf hwn yn darparu golwg manwl ar ganlyniadau cyrsiau AGA yn Lloegr, gan gynnwys cymwysterau a statws cyflogaeth y rhai sydd wedi cwblhau, chwe mis ar ôl iddynt gymhwyso.

[Taflen Wybodaeth Ystadegol: Hyfforddiant cychwynnol athrawon yn Sefydliadau Addysg Uwch Gogledd Iwerddon \(Adran yr Economi – Gogledd Iwerddon\)](#)

Taflen gryno sy'n nodi manylion am gofrestriadau HCA, a'r nifer sy'n ei gwblhau, yng Ngogledd Iwerddon.

[Ystadegau Cryno ynghylch Ysgolion yn yr Alban \(Llywodraeth yr Alban\)](#)

Trosolwg ar ystadegau ysgolion yr Alban, gan gynnwys athrawon sydd newydd gymhwyso sy'n dechrau eu cwrs cynefino mewn ysgol yn yr Alban.

Statws Ystadegau Gwladol

Mae [Awdurdod Ystadegau'r Deyrnas Unedig](#) wedi dynodi'r ystadegau hyn yn Ystadegau Gwladol, yn unol â Deddf Ystadegau a Gwasanaeth Cofrestru 2007, sy'n dangos eu bod yn cydymffurfio â'r [Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau Swydddogol](#).

Mae statws Ystadegau Gwladol yn golygu bod ystadegau gwladol yn cyrraedd y safonau uchaf o ran dibynadwyedd, ansawdd a gwerth i'r cyhoedd.

Dylai'r holl ystadegau swydddogol gydymffurfio â phob agwedd ar y Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau Swydddogol. Dyfernir statws Ystadegau Gwladol iddynt yn dilyn asesiad gan gangen reoleiddio Awdurdod Ystadegau'r DU. Mae'r Awdurdod yn ystyried a yw'r ystadegau'n cyrraedd y safonau uchaf o ran cydymffurfio â'r Cod, gan gynnwys y gwerth y maent yn ei ychwanegu at benderfyniadau a dadleuon cyhoeddus.

Cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru yw parhau i gydymffurfio â'r safonau a ddisgwylir gan Ystadegau Gwladol. Os down i bryderu a yw'r ystadegau hyn yn dal i gyrraedd y safonau priodol, byddwn yn trafod y pryderon â'r Awdurdod yn brydlon. Gellir dileu statws Ystadegau Gwladol ar unrhyw adeg pan nad yw'r safonau uchaf yn cael eu cynnal, a gellir adennill y statws pan fo'r safonau'n cael eu hadfer.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn cyflwyno saith nod llesiant i Gymru, sef: Cymru sy'n fwy cyfartal, llewyrchus, cydnerth, iach, a chyfrifol ar lefel fyd-eang, sydd â chymunedau cydynus a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu. O dan adran (10)(1) o'r Ddeddf, rhaid i Weinidogion Cymru (a) cyhoeddi dangosyddion ("dangosyddion cenedlaethol") y mae'n rhaid eu cymhwyso er mwyn mesur cynnydd tuag at gyrraedd y nodau llesiant, a (b) gosod copi o'r dangosyddion cenedlaethol gerbron y Cynulliad Cenedlaethol. Gosodwyd y 46 o ddangosyddion cenedlaethol ym mis Mawrth 2016.

Gwybodaeth am ddangosyddion a gwybodaeth dechnegol gysylltiedig – [Sut mae mesur cynnydd cenedl? – Dangosyddion Cenedlaethol](#)

Rhagor o wybodaeth am [Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#).

Gallai'r ystadegau yn y datganiad hwn hefyd ddarparu naratif ategol i'r dangosyddion cenedlaethol a chael eu defnyddio gan fyrdau gwasanaethau cyhoeddus mewn cysylltiad â'u hasesiadau llesiant lleol a'u cynlluniau llesiant lleol.

Rhagor o fanylion

Mae'r ddogfen ar gael yn: <https://llyw.cymru/addysg-gychwynnol-i-athrawon>

Mae tablau sy'n gysylltiedig â'r bwletin hwn ac sy'n cynnwys mwy o fanylion ar gael drwy [StatsCymru](#), sef gwasanaeth dosbarthu data rhyngweithiol Llywodraeth Cymru.

Y diweddariad nesaf

Mai 2018 (dros dro)

Rydym am gael eich adborth

Rydym yn croesawu unrhyw adborth am unrhyw agwedd ar yr ystadegau hyn. Gallwch anfon eich sylwadau drwy e-bost i ystadegau.addysgol16@llyw.cymru.

Y Drwydded Llywodraeth Agored

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan y [Drwydded Llywodraeth Agored, fersiwn 3.0](#), oni nodir yn wahanol.

